

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF SILVIO CAMILLERI
ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMĦALLEF NOEL CUSCHIERI**

Seduta ta' nhar il-Ġimgħa 30 ta' Ottubru 2015

Numru

Ċitazzjoni numru 54/2004 JD

Peter u Margaret konjuġi Muscat

v.

Carmel u Rita konjuġi Grima

1. Dan huwa appell tal-atturi u appell inċidentali tal-konvenuti minn sentenza mogħtija fit-28 ta' Ottubru 2011 mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex), Ġurisdizzjoni Superjuri, Sezzjoni Ġenerali Ċivili li, wara li irregolat il-kontijiet bejn l-atturi bħala kerrejja u l-konvenuti bħala sidien-il-kera fi tmiem il-kiri, ikkundannat lill-konvenuti jħallsu lill-atturi s-somma ta' elfejn, tmien mija u disgħa u disgħin euro u erbgħa u disgħin ċenteżmu (€2,899.49), flimkien mal-imgħax u l-ispejjeż, meta t-talba tal-atturi fiċ-ċitazzjoni kienet

għal ħmistax-il elf, mitejn u tlieta u sebgħin euro u disgħa u sebgħin ċenteżmu (€15,273.79). Il-fatti rilevanti huma dawn:

2. B'kitba privata tad-29 ta' Mejju 1995 il-konvenuti kienu krew ħanut lill-atturi. Fost il-pattijiet tal-ftehim kien hemm dak bin-numru 15 li jgħid hekk:

“15. dan in-negożju għandu jiġi kkonsenjat lill-kerrejja bl-*istock* li jkun fih fid-data tal-konsenja. Mal-konsenja l-proprietà ta' dan l-*istock* għandha tgħaddi favur il-kerrejja, li għalhekk ikunu intitolati anki jittrasferuha favur terzi. Għalhekk sad-data tal-konsenja għandu jsir inventarju tal-*istock* kollu li jkun eżistenti li jiġi ffirmat mill-partijiet bħala prova tal-kontenut tiegħu. Dan l-*istock* jiġi ttrasferit mingħajr ebda ħlas jew kumpens kwalsiasi mad-data tal-konsenja. Izda l-kerrejja jkunu obbligati li fi tmiem din il-kirja huma jikkonsenjaw lura lis-sidien *stock* li jkun ta' valur ugwali għal dak li gie kkonsenjat lilhom jew iħallsu l-istess valur fi flus. Din il-valutazzjoni għandha ssir a bażi tal-prezzijiet *retail* tal-istess oġġetti. Is-sidien ikunu anki tenuti li jħallsu l-prezz ta' *stock* in eċċess tal-valur tal-*istock* ikkonsenjat lis-sidien sa tletin fil-mija (30%) tal-valur oriġinali, izda l-prezz ta' tali eċċess jiġi determinat a bażi tal-prezz *wholesale*. Ma għandhomx jittieħdu in kunsiderazzjoni oġġetti li jkunu miksura jew prodotti li jkunu skaduti jew mhux tajbin għall-bejgħ.... ..”

3. Sar inventarju tal-*istock* konsenjat mill-konvenuti (is-sidien) lill-atturi (il-kerrejja) fil-bidu tal-kiri u l-valur mogħti lil dak l-*istock* kien ta' għaxart elef, erba' mija u tlieta u tmenin lira ta' Malta u wieħed u erbgħin ċenteżmu (Lm10,483.41), daqs erbgħa u għoxrin elf, erba' mija u dsatax-il euro u tmienja u sebgħin ċenteżmu (€24,419.78).
4. Fi tmiem il-kiri l-atturi ħallew *stock* b'kemm jiswa sbatax-il elf, ħames mija u ħdax-il lira u tnejn u ħamsin ċenteżmu (Lm17,511.52) li minnu izda ħadu lura b'kemm jiswa erba' mija u

wieħed u sebgħin lira u seba' ċenteżmi (Lm471.07) biex hekk ħallew f'idejn il-konvenuti b'kemm jiswa sbatax-il elf u erbgħin lira u ħamsa u erbgħin ċenteżmu (Lm17,040.45)¹, daqs disgħa u tletin elf, sitt mija u tlieta u disgħin euro u sebgħa u ħamsin ċenteżmu (€39,693.57). Għalhekk fetħu l-kawża tallum biex jitolbu d-differenza bejn il-valur ta' *stock* li ħadu fil-bidu tal-kiri u l-valur li ħallew fi tmiem il-kiri: ħmistax-il elf, mitejn u tlieta u sebgħin euro u disgħa u sebgħin ċenteżmu (€15,273.79)².

5. Il-konvenuti ressqu l-eċċezzjoni li huma għandhom jieħdu mingħand l-atturi, mhux jagħtuhom, u qalu wkoll illi f'kull każ l-atturi għandhom iħallsu kont tat-telefon u tad-dawl u ilma u għal *cash register* li l-konvenuti kellhom jixtru meta ħadu lura l-ħanut billi l-atturi ma ridux jagħtuhom il-*log book* li hu meħtiegħ biex jistgħu jħaddmu l-*cash register* li tħalla fil-ħanut.
6. L-ewwel qorti laqgħet l-eċċezzjoni dwar il-kont tat-telefon u tad-dawl u ilma u l-prezz tal-*cash register* u waslet għall-bilanċ ta' elfejn, tmien mija u disgħa u disgħin euro u erbgħa u disgħin ċenteżmu (€2,899.49) li, fil-fehma tagħha, l-konvenuti għandhom jagħtu lill-atturi, wara li għamlet dawn il-konsiderazzjonijiet dwar l-interpretazzjoni tal-patt bin-numru 15 miġjub fuq:

¹ Lm17,511.52 – Lm471.07 = Lm17,040.45.

² €39,693.57 – €24,419.78 = €15,273.79.

“Illi l-atturi qegħdin jinterpretaw din il-klawżola bħala li l-konvenuti kienu obbligati li jieħdu biss tletin fil-mija tal-istock żejjed iżda ladarba l-konvenuti għażlu li jieħdu l-istock kollu dan ġab varjazzjoni tal-ftehim originali u għalhekk l-atturi qegħdin jippretendu li l-konvenuti jħallsu ta' l-istock kollu li tħalla minnhom. Jidher ukoll li l-atturi qegħdin jippretendu li tali *stock* jiġi prezzat bħala *retail*.

“Min-naħa tagħhom il-konvenuti qegħdin jinterpretaw din il-parti ta' din il-klawżola ferm differenti minn hekk. Huma jsostnu li l-prezz ta' tali eċċess għandu jiġi kkalkolat a bażi tal-prezz *wholesale* u li l-konvenuti huma marbuta jħallsu biss sa tletin fil-mija ta' dan l-istock żejjed.

“Illi fil-fehma ta' din il-qorti, l-interpretazzjoni mogħtija mill-konvenuti għal din il-parti tal-klawżola 15 hija korretta. Fit-terminazzjoni tal-kirja, il-kerrejja ossija l-atturi f'din il-kawża ntrabtu li jagħtu lura lis-sidien *stock* li kellu valur ta' erbgħa u għoxrin elf erba' mija u dsatax-il euro u tmienja u sebgħin ċentezmu (€24,419.78) jew inkella jagħtu lis-sidien l-istess ammont f'kontanti. Il-valur ta' din l-istock kellu jittieħed mal-valur *retail* tal-prodotti u dan peress li meta l-atturi ħadu n-negozju f'idejhom fis-sena 1995 huma kien mexxew mal-valur *retail* biex waslu għaċ-ċifra. Il-konjuġi Grima ntrabtu wkoll li jħallsu sa tletin fil-mija (30%) tal-prezz tal-istock li kien baqa' fil-ħanut u li kien aktar mill-ammont ta' €24,419.78. Il-prezz ta' tali eċċess kellu u għandu jiġi kkalkolat a bażi tal-prezz *wholesale*.

“Illi l-atturi m'għandhomx raġun meta jsostnu li s-sidien kienu obbligati biss li jieħdu 30% ta' l-istock iżda jidher li huma aċċettaw li jieħdu l-istock kollu u qed jippretendu li jħallsu abbażi tal-prezz *retail*. Ibda biex, l-atturi kellhom kull dritt li jippruvaw ibigħu l-istock in eċċess lil terzi. Kellhom biżżejjed żmien biex jagħmlu dan għaliex kienu huma stess li taw lill-konvenuti ż-żmien meta kienu lesti li joħorġu mill-ħanut. Il-klawżola hija ċara – il-konvenuti huma marbuta biss li jħallsu sa 30% ta' dan l-istock żejjed liema *stock* żejjed għandu jiġi kkalkolat fuq prezz *wholesale*.

“Għaldaqstant fadal eċċess ta' *stock* fuq prezz *retail* fl-ammont ta' €15,267.25. Jeħtieġ għalhekk li jiġi kkalkolat il-prezz *wholesale*. L-uniku prova prodotta giet min-naħa tal-konvenuti li permezz tax-xhud Reno Baldacchino spjega li ġeneralment dak iż-żmien il-*mark up* kien ikun ta' 25%. L-atturi ma ġabux prova li tikkontradiċi tali affermazzjoni. Ma jistax ikun li jkun hemm eżerċizzju kif suġġerit mill-atturi fin-nota ġuramentata tagħhom tas-17 ta' Marzu 2010 li għandu jittieħed in kunsiderazzjoni l-*mark up* ta' kull prodott individwali. L-istess atturi ma ġabu l-ebda prova dwar dan. Kwindi l-*mark up* li se tieħu in kunsiderazzjoni l-qorti huwa proprju ta' 25% li fil-każ *de quo* jammonta għal tlett elef tmien mija u sittax-il euro u wieħed u tmenin ċentezmu (€3,816.81), liema ammont irid jitnaqqas mis-

somma ta' €15,267.25. Il-prezz ta' l-istock in eċċess huwa fl-ammont ta' ħdax-il elf erba' mija u ħamsin euro u erbgħa u erbgħin ċenteżmu (€11,450.44). Il-konvenuti huma marbuta jħallsu sa 30% ta' dan l-istock in eċċess. Jirriżulta li l-konvenuti lesti li jħallsu sa tali ammont u għalhekk l-ammont dovut fuq l-eċċess ta' *stock* huwa ta' tlett elef erba' mija u ħamsa u tletin euro u tlettax-il ċenteżmu (€3,435.13)."

7. Imbagħad minn din is-somma ta' tliet elef, erba' mija u ħamsa u tletin euro u tlettax-il ċenteżmu (€3,435.13) l-ewwel qorti naqqset il-kont tad-dawl u l-ilma u tat-telefon u l-prezz tal-*cash register* biex waslet għall-bilanċ finali ta' elfejn, tmien mija u disgħa u disgħin euro u erbgħa u disgħin ċenteżmu (€2,899.49).
8. L-atturi appellaw mis-sentenza b'rikors tal-10 ta' Novembru 2011 li għalih il-konvenuti wiegħbu fit-12 ta' Diċembru 2011 u ressqu wkoll appell inċidentali dwar l-ispejjeż.
9. L-ewwel aggravju tal-atturi jolqot l-interpretazzjoni li l-ewwel qorti tat lill-klawzola 15 tal-ftehim. Dan l-aggravju fisser hekk:

"... .. għall-ewwel onorabbli qorti din il-klawzola tisser li s-sidien intrabtu li jħallsu biss sa 30% tal-valur tal-istock żejjed – kbir kemm hu kbir l-ammont ta' *stock*. Hekk interpretata, din il-klawzola hija waħda purament potestativa, peress illi tħalli fid-diskrezzjoni tal-konvenuti jħallsux 30%, 10% jew addirittura 1% jew anke 0% tal-istock żejjed: għax ma tgħidx li jintrabu li jħallsu 30% tal-valur tal-istock, imma sa 30%

"Illi interpretata b'dan il-mod, il-klawzola hija preġudizzjevola għall-añħar kontra l-atturi. Din hija interpretazzjoni inaċċettabbli, għax ħadd ma jista' jiġi prezunt li jidhol fi ftehim manifestament kontra l-interessi tiegħu, tant li jħalli fid-diskrezzjoni assoluta tal-kontro-parti d-determinazzjoni tal-ammont li għandha tħallsu. Terġa' u tgħid, hija assurdità li tinterpreta l-klawzola *de quo agitur* b'mod li l-atturi aċċettaw li jħallsu mhux iktar minn 30% tal-istock żejjed sempliċiment biex b'hekk "jiġbru xi ħaġa tiegħu". Fi kliem ieħor li l-atturi joħorgu b'minimu ta' telf ta' 70%.

"... ..

“Illi fit-tifsira ordinarja tagħha, *invece*, l-imsemmija klawżola hija ċara daqs kemm hija ġusta u ekwitativa: il-konvenuti kienu obbligati jieħdu sa 30% iktar mill-istock originali. Fi kliem ieħor jieħdu l-istock kollu li kien hemm purkè dan ma jeċċedix il-130% tal-istock originali. Ćjoè jekk kien hemm żjeda ta’ 10% fuq l-istock originali dan jeħduh kollu; l-istess jekk kien hemm żjeda ta’ 20% jew 30%. Imma ma kinux obbligati jieħdu stock kemm-il darba dan ikun kiber b’iktar minn 130%; ngħidu aħna l-istock ikun irdoppja jew ittrippla.

“Illi b’dan il-mod il-konvenuti kienu qegħdin b’mod raġonevoli jħarsu l-interessi tagħhom biex ma jiġux imwikkija b’ammont esaġerat ta’ stock – ħaġa ferm ħażina fin-negozju, għax kull ħanut ikollu ċertu ammont idejali ta’ stock; f’ammont inqas minn hekk jibda jitlef il-bejgħ għax il-klijenti ma jinqdewx, filwaqt li f’ammont ikbar ikollu kapital mejjet bil-periklu ikbar ta’ ksur, tħassir, jew skadenza tal-prodotti.

“Illi, min-naħa l-oħra, l-atturi wkoll ħarsu tajjeb l-interessi tagħhom permezz ta’ din il-klawżola billi assigurat li jiġu rimborsati l-prezz *wholesale* tal-eċċess ta’ stock li seta’ jibqa’ fil-ħanut.

“... ..

“Illi effettivamente il-partijiet jaqblu – u fil-verità ma jistgħux jagħmlu mod ieħor għax il-kliem tal-klawżola numru 15 fuq imsemmija huwa ċar – li l-konvenuti kellhom iħallsu sa massimu ta’ 30% stock *extra* mal-istock originali. Imma hija ħaġa ferm differenti – u dan il-kuntratt kjament ma jgħidux – li tgħid li l-konvenuti kienu marbutin iħallsu 30% tal-istock żejjed li kien hemm.

“Illi l-qorti biddlet il-ftehim ivverbalizzat f’sentenza ċara u inekwivoka li l-konvenuti jaċċettaw sa 30% iżjed ta’ stock milli kien hemm oriġinarjament fi ftehim kompletament differenti li l-konvenuti jħallsu sa 30% tal-ammont ta’ stock žejjed.”

10. Il-konvenuti wieġbu illi kienu l-atturi stess li aċċettaw l-interpretazzjoni li mbagħad tat l-ewwel qorti meta dawn qalu, finnota ta’ sottomissjonijiet tagħhom, illi “l-konvenuti huma marbuta biss li jħallsu sa 30% ta’ dan l-istock žejjed liema stock žejjed għandu jiġi kalkolat fuq prezz *wholesale*”. Il-konvenuti komplew wieġbu hekk:

“... .. anke kieku wiehed kellu jeżamina mill-ġdid il-vera tifsira tal-kuntratt, il-premess hija l-unika interpretazzjoni li tista' tingħata tal-klawsola 15 tal-iskrittura privata ffirmata bejn il-partijiet u ma hemm l-ebda interpretazzjoni oħra tagħha. Il-kelma 'sa', bl-ingliż 'till' timplika li l-massimu ta' *stock* żejjed li kienu marbuta li jħallsu l-esponenti kien ta' tletin fil-mija (30%). L-atturi appellanti jidhru f'ħafna teoriji u figuri fuq l-implikazzjonijiet ta' tali klawsola u dan meta l-esponenti stess fin-noti ġuramentati tagħhom ħadu l-massimu impost fuqhom u *cioè* l-perċentaġġ ta' tletin fil-mija (30%) bħala dak li għandu jiġi applikat għall-fini ta' dawn il-kalkoli.”

11. Fil-fehma ta' din il-qorti l-interpretazzjoni korretta tal-patt numru

ħmistax hija illi l-konvenuti huma marbuta li jieħdu *stock* sa tletin fil-mija (30%) aktar minn kemm kienu ħallew fil-bidu tal-kiri, u li jħallsu ta' dan l-eċċess bil-prezz *wholesale*. Ma humiex marbuta li jieħdu aktar minn hekk, iżda, jekk minjeddhom jagħzlu li jieħdu aktar minn tletin fil-mija (30%) tal-eċċess, ma jfissirx li ma għandhomx iħallsu tiegħu, għalkemm dejjem bil-prezz *wholesale*.

12. Tassew illi l-kliem tal-ftehim ma huwiex felici, iżda t-tifsira xorta

hija ċara. Meta l-ftehim ighid illi “l-sidien [il-konvenuti] ikunu anki tenuti li jħallsu l-prezz ta' *stock* in eċċess tal-valur tal-*istock* ikkonsenjat lis-sidien sa tletin fil-mija (30%) tal-valur oriġinali”, il-kliem operattiv huwa li “s-sidien ikunu ... tenuti”, jew obligati. Kif korrettement igħidu l-atturi, jekk l-obbligazzjoni tal-konvenuti hija li jħallsu “sa”, *i.e.* mhux aktar minn tletin fil-mija (30%), mela interpretazzjoni litterali tkun tfixxer illi huma marbuta li jħallsu mhux aktar minn hekk iżda jstgħu jagħzlu li jħallsu anqas, li ma

jagħmilx sens. L-obbligazzjoni għalhekk ma hijiex tant li marbuta “jħallsu” sa mhux aktar minn tletin fil-mija (30%), iżda li marbuta “jieħdu” mhux aktar minn hekk: jistgħu jagħżlu li jieħdu aktar iżda mhux li jieħdu anqas. Li kieku l-obbligazzjoni kienet kif fehmuha l-konvenuti, il-ftehim kien jgħid illi s-sidien ikunu marbuta li jħallsu *mhux anqas* minn tletin fil-mija (30%) u mhux *mhux aktar* minn hekk.

13. It-tifsira ċara tal-ftehim għalhekk hija illi l-konvenuti huma marbuta li jieħdu l-eċċess sa mhux aktar minn tletin fil-mija (30%) fuq l-istock originali; jekk l-eċċess ilaħħaq jew jaqbeż it-tletin fil-mija (30%) ma jistgħux jieħdu anqas minn hekk iżda mhux marbuta jieħdu aktar; jekk, b'għażla ħielsa tagħhom, jieħdu aktar, ikollhom iħallsu tiegħu.

14. L-eċċess bi prezz bl-imnut kien ta' ħmistax-il elf, mitejn u tlieta u sebgħin euro u disgħa u sebgħin ċenteżmu (€15,273.79), u l-konvenuti għażlu li jeħduh kollu u għalhekk għandhom iħallsu għalih kollu. Billi iżda huma marbuta li jħallsu bi prezz *wholesale* u, kif osservat l-ewwel qorti, il-*mark-up* fuq il-prezz bl-imnut kien ta' ħamsa u għoxrin fil-mija (25%), il-prezz li għandhom iħallsu huwa ta' tnax-il elf, mitejn u dsatrax-il euro u tliet ċenteżmi (€12,219.03). Għad irridu naraw jekk minn din iċ-ċifra għandhomx jitnaqqsu l-kont tad-dawl u ilma u tat-telefon u l-

prezz tal-*cash register* kif ordnat l-ewwel qorti billi dan huwa l-meritu tar-raba' aggravju.

15. L-ewwel aggravju huwa għalhekk, f'dan is-sens, milqugħ.

16. Fit-tieni aggravju l-atturi jgħidu illi l-ewwel qorti “marret *oltre* l-limiti tal-kontestazzjoni”:

“... .. meta tat l-interpretazzjoni suesposta tal-kuntratt ta' twellija. Fin-nota tal-eċċezzjonijiet tagħhom, il-konvenut ma impunjawx il-pretenzjoni tal-atturi li jitħallsu tal-istock żejjed kollu. Ma opponewx għal din it-talba billi allegaw li a tenur tal-ftehim kienu obbligati jħallsu biss parti minn dan l-istock žejjed.

“Illi huma għalhekk impliċitament aċċettaw li kellhom iħallsu tal-istock žejjed kollu kemm hu. L-unika kontestazzjoni li qanqlu fin-istock žejjed kollu kemm hu. L-unika kontestazzjoni li qanqlu fin-nota tal-eċċezzjonijiet tagħhom kienet nuqqas ta' qbil dwar il-kwantità ta' *stock* žejjed kummerċjabbli li l-atturi ħallew warajhom fil-ħanut, apparti li talbu kumpensazzjoni ġudizzjarja għal kont tat-telefon u xiri ta' *cash register* ġdid.

“Illi għalhekk l-interpretazzjoni li huma għażlu li jagħtu lill-kuntratt differenti minn dik li temerġi mill-kliem naturali tiegħu, u, daqstant ieħor important, minn dik mogħtija mill-atturi fiċ-ċitazzjoni tagħhom, tammonta għal eċċezzjoni ġdida ulterjuri li mhux konsentita li ssir jekk mhux bil-permess tal-qorti u fil-forma u fiċ-ċirkostanzi preskritti mir-rit proċedurali. L-ewwel onorabbli qorti għalhekk ma setgħetx tidhol fil-kwistjoni tal-interpretazzjoni u meta għamlet hekk marret *ultra vires*.”

17. Wara li ntlaja' l-ewwel aggravju u l-ftehim ġie interpretat kif fehmuh l-atturi, dan l-aggravju ma jibqax relevanti u l-qorti għalhekk ma hijiex sejra tqisu aktar.

18. Fit-tielet aggravju l-atturi jgħidu illi “kien hemm varjazzjoni tal-ftehim originali” fis-sens illi, għalkemm il-konvenuti kienu marbuta li jieħdu eċċess fuq l-istock originali sa mhux aktar minn tletin fil-mija (30%), aċċettaw, minflok, li jieħdu l-eċċess kollu.

19. Dan l-aggravju wkoll, fil-fehma tal-qorti, isir irrelevanti fid-dawl tad-deċiżjoni dwar l-ewwel aggravju. Il-fatt illi l-konvenuti kienu marbuta jiehdu sa tletin fil-mija (30%) tal-eċċess ma jfissirx li ma setgħux jagħzlu li jiehdu aktar jekk l-atturi għażlu li jhallulhom aktar. Din kienet id-deċiżjoni fuq l-ewwel aggravju u l-qorti għalhekk ma hijiex sejra tqis aktar it-tielet aggravju.

20. Fir-raba' aggravju l-atturi jgħidu illi n-nota ta' eċċezzjonijiet tal-konvenuti "fiha pretensjonijiet li setgħu jitressqu biss b'kontro-talba". Fissru dan l-aggravju hekk:

"Illi a rigward dan l-aggravju, il-parti tat-tieni eċċezzjoni [li] fiha l-konvenuti jeċepixxu li l-atturi kellhom iħallsu kontijiet pendenti bħall-kont tat-*telephone* hija bbażata fuq fatt differenti minn dak imressaq mill-atturi fiċ-ċitazzjoni tagħhom, li hija bbażata biss fuq l-*istock*, u għalhekk ma setgħetx issir permezz ta sempliċi eċċezzjoni, imma permezz ta' kontro-talba. L-istess japplika għat-tielet eċċezzjoni li tirrigwarda l-*cash register*.

"Illi għalhekk l-ewwel onorabbli qorti ma setgħetx tieħu konjizzjoni tagħhom. L-atturi appellanti huma ben konsapevoli li dan il-motiv tal-aggravju ma tqanqalx quddiem l-ewwel onorabbli qorti, imma billi huwa ta' ordni pubbliku din il-qorti hija obligata anke *ex officio* li tieħu konjizzjoni tiegħu.

"Illi fi kwalunkwe każ, fil-mertu dawn l-eċċezzjonijiet m'humix meritevoli ta' akkoljiment u dan għar-raġunijiet imressqin fin-nota ta' sottomissjonijiet tal-atturi ppreżentata quddiem l-ewwel onorabbli qorti"

21. Il-fatt illi l-eċċezzjonijiet dwar il-kont tat-telefon u tad-dawl u ilma u tal-*cash register* huma "ibbażati fuq fatt differenti minn dak imressaq mill-atturi fiċ-ċitazzjoni" ma jfissirx illi l-eċċezzjonijiet ma setgħux jitressqu għax l-effett tagħhom, jekk jintlaqgħu, hu li ssir tpaċija mal-pretensjoni magħmula fiċ-ċitazzjoni u f'dan is-

sens huma relevanti għall-kawża tallum. L-aggravju għalhekk, safejn imsejjes fuq allegazzjoni ta' irregolarità proċedurali, huwa miċħud.

22. Fil-meritu, l-atturi jagħmlu referenza għal dak li kienu qalu fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħhom quddiem l-ewwel qorti. F'dik in-nota l-atturi ma jikkontestawx il-kont tad-dawl u l-ilma u tat-telefon fl-ammont, b'kollox, ta' tliet mija u żewġ euro u dsatax-il ċenteżmu (€302.19). Dan l-ammont gie aċċettat u mnaqqas mill-ewwel qorti u għalhekk ma hemmx aggravju dwaru. Dwar il-*cash register*, iżda, l-atturi, għalkemm implicitament jammettu illi ma irritornawx il-*log book* relativ għall-*cash register*, iġidu illi l-*cash register* xorta jista' jintuża mingħajr il-*log book* u għalhekk ma kienx hemm ħtieġa li jinxtara *cash register* ġdid.

23. L-ewwel qorti, għalkemm għarfet illi n-nuqqas ta' *log book* seta' jiġi rapportat lid-Dipartiment tat-Taxxa fuq il-Valur Miżjud sabiex il-kwistjoni tiġi rizzolta mid-dipartiment – presumibilmment billi jsir *reset* tal-*cash register* – osservat illi dan kien ifisser "ħela ta' ħin u spejjeż" għall-atturi u għalhekk ikkonkludiet illi l-konvenuti kienu ġustifikati li jixtru *cash register* ġdid.

24. Din il-qorti taqbel mal-konklużjoni tal-ewwel qorti, mhux biss għax l-atturi ma ressqu ebda argument kontrieha, iżda wkoll għax rikors lid-dipartiment ma kienx sejjer jirrisolvi s-sitwazzjoni

mil-lum għal għada, u sakemm jibqgħu bla *cash register* li jaħdem regolarment il-konvenuti ma kinux ikunu jistgħu jibdew imexxu n-negozju b'mod kif trid il-liġi, u għalhekk kienu jgarrbu telf ta' qligħ. Kif sewwa osservat l-ewwel qorti, ladarba l-atturi għażlu, bla ma wrew raġuni tajba għalhekk, illi ma jroddux il-*log book*, lill-konvenuti kien fadlilhom soluzzjoni waħda Prattika u fattibbli: dik li jixtru *cash register* ġdid. Għalhekk, mis-somma ta' tnax-il elf, mitejn u dsatrx-il euro u tliet ċenteżmi (€12,219.03) likwidata wara l-konsiderazzjonijiet fuq l-ewwel aggravju, trid titnaqqas is-somma ta' tliet mija u żewġ euro u dsatax-il ċenteżmu (€302.19) kont tad-dawl u l-ilma u tat-telefon, u s-somma ta' mitejn u tlieta u tletin euro (€233) prezz tal-*cash register*, biex jibqa' bilanċ ta' ħdax-il elf, sitt mija u tlieta u tmenin euro u erbgħa u tmenin ċenteżmu (€11,683.84) li l-konvenuti għandhom jagħtu lill-atturi.

25. Ngħaddu issa għall-appell inċidentali tal-konvenuti minn dik il-parti tas-sentenza tal-ewwel qorti illi ikkundannathom iħallsu l-ispejjeż ġudizzjarji kollha. L-aggravju tagħhom hu illi l-ewwel qorti ikkundannathom iħallsu elfejn, tmien mija u disgħa u disgħin euro u erbgħa u disgħin ċenteżmu (€2,899.49) meta t-talba tal-atturi fiċ-ċitazzjoni kienet għal ħmistax-il elf, mitejn u tlieta u sebgħin euro u disgħa u sebgħin ċenteżmu (€15,273.79), aktar minn ħames darbiet aktar.

26. Dan l-aggravju huwa ġustifikat għax l-atturi kienu “telliefa” relativament għall-parti tat-talba tagħhom li ma ntlagqgħetx³, iżda, naturalment, dan għandu issa jitqies fid-dawl tal-kundanna kif riformata b’din is-sentenza. Il-qorti, għalhekk, wara li rat it-talba oriġinali tal-atturi u d-deċiżjoni finali, tilqa’ dan l-aggravju u sejra tordna illi l-ispejjeż, kemm tal-ewwel grad u kemm tal-appell, jinqasmu hekk: sehem minn tlieta ($\frac{1}{3}$) jħallsuh l-atturi u żewġ ishma minn tlieta ($\frac{2}{3}$) jħallsuhom il-konvenuti.
27. Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti tiddisponi kemm mill-appell ewlieni tal-atturi u kemm minn dak inċidentali tal-konvenuti billi tirrifirma s-sentenza appellata: tikkonfermaha fejn laqgħet l-eċċezzjoni relativa għall-kontijiet tad-dawl u ilma u tat-telefon, u dik relativa għall-prezz ta’ *cash register*, u tħassarha fejn iddikjarat illi l-konvenuti għandhom jagħtu lill-atturi elfejn, tmien mija u disgħa u disgħin euro u erbgħa u disgħin ċenteżmu (€2,899.49) u ikkundannathom iħallsu lill-atturi dik is-somma flimkien mal-ispejjeż; tiddikjara, minflok, illi l-konvenuti għandhom jagħtu lill-atturi ħdax-il elf, sitt mija u tlieta u tmenin euro u erbgħa u tmenin ċenteżmu (€11,683.84) u għalhekk tikkundanna lill-konvenuti jħallsu lill-atturi s-somma hekk likwidata flimkien mal-imgħaxijiet kif deċiż mill-ewwel qorti.

³ Art. 223 Kod. Org. Proċ. Ċiv.

28. L-ispejjeż, kemm tal-ewwel grad u kemm tal-appell, jinqasmu
hekk: sehem minn tlieta ($\frac{1}{3}$) jħallsuh l-atturi u żewġ ishma minn
tlieta ($\frac{2}{3}$) jħallsuhom il-konvenuti.

Silvio Camilleri
President

Giannino Caruana Demajo
Imħallef

Noel Cuschieri
Imħallef

Deputat Reġistratur
df